

Előfizetési díj:

Negyedévre ... 2 kor
Félévre ... 4 kor.
Égész évre ... 8 kor.

Egyes szám 40 fill.

Megjelen havonként
kétszer.

HERKULES

SZERKESZTIK:

PORZSOLT JENŐ.

PORZSOLT KÁLMÁN.

Szerkesztőség:
IX., Ferencz-körút
31. szám, I. em.Kiadóhivatal:
VIII., József-körút 43.
szám, földsz.

Az Achilles Sport-Egylet,
Aradi Korcsolyázó-Egylet,
Budapesti polgári lövészegyes.,
Budapesti Torna-Club,
Beregszászi Korcsolyázó-Egylet,
Bpesti hegyvidéki Turista-Egyl.,
Budapesti Torna-Egylet,
Délvidéki Kerékpár-Egylet,
Debreczeni Korcsolyázó-Egylet,
Debreczeni Torna-Egylet,
Fővárosi Vivó-Club,
Érsekújv. Vivó- s Torna-Egyes.,
Győri Csónakázó-Egyesület,
Gyöngyösi Korcsolyázó-Egylet,
Kassai Korcsolyázó-Egylet,
Kassai Tornázó- és Vivó-Egyes.,
Kolozsvári Athletikai Club,

Kolozsvári Korcsolyázó-Egylet,
Körmendi Athletikai Club,
Kunsztmártoni Csón.-Korcs.-Egyl.,
Lévai Torna- és Vivó-Egylet,
Lőcsei Korcsolyázó-Egylet,
Lőcsei Vivó- és Torna-Egyesület,
Magy. Testgyakorlók Köre,
Márm.-szigeti ifj. Torna-Egylet,
Magyar Uszó-Egylet,
Maros-Vásárhelyi Torna-Egylet,
Magyar-Óvári Torna- s Vivó-Egyl.,
Maros-Vásárhelyi Kerékpár-Egylet,
Maros-Vásárhelyi Korcs.-Egyl.,
N.-Bányai Torna- és Korcs.-Egyl.,
Nagy-Ényedi Korcsolyázó-Egylet,
Nagy-Kanizsai Torna-Egylet,
Nagy-Kállói Korcsolyázó-Egylet,

Nemzeti Hajós-Egylet,
Neptun Bpesti, Evező-Egylet,
Ó-Becsei Kerékpár-Egyes.,
Ó-Budai Torna-Egylet,
Pécsi Athletikai Club,
Pápai Korcsolya-Egylet,
Pozsonyi Torna-Egylet,
Prívigyei Korcs.-Egylet,
Rimaszombati Korcs.-Egylet,
Quarnero Csónakázó-Egylet,
Sátoraljaújhegyi Korcs.-Egylet,
Schmeczi Akad. Athléta Club,
Soproni Korcsolyázó-Egylet,
Soproni ev. főgymn. testgy. Köre,
Sportkedvelők Köre,
Szabadkai Sport-Egylet,
Szabadkai Torna-Egylet,

Szarvasi Korcsolyázó-Kör,
Szatmár-Németi torna és vivó-egyl.,
Szegedi Csónakázó-Egylet,
Szegedi Korcsolyázó-Egylet,
Szegedi Torna-Egylet,
Székely-Udvarhelyi Korcs.-Egylet,
Székesfehérvári Korcs.-Egylet,
Szegedi Kerékpár-Egyesület,
Szászvárosi Athletika Club,
Szolnoki Korcsolyázó-Egylet,
Temesvári Korcsolyázó-Egylet,
Torontáli Korcs.- és Hajós-Egylet
Torontáli Athletikai Club,
Tordai Korcsolyázó-Egylet,
Ujvidéki Kerékpár-Egyesület,
Veszprémi Torna-Egyesület,
Zombolyai Athletikai Club

HIVATALOS KÖZLÖNYE.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter ö nagyméltósága 47,020. számú rendeletével ajánlja e lapot Magyarország összes tanintézetének.

A sok szünidőről.

A szülők legnagyobb része gyermekeivel vagy nem ér rá foglalkozni vagy nem is tud, és kellő módon nem is akar. Ezen szülők mindig csak az iskolára hivatkoznak; hogy azért küldöm fiamat a drága iskolába, hogy ott tanítsák meg minden jóra. Sőt a legtöbb tanára pa is mindenki fiával foglalkozik, csak a magáéval nem. Ha aztán az iskolai szünetek alkalmával a fiu mégis csak a szülők nyakán marad, úgy kezdődik a panaszkodás, hogy több a szünidő, mint a tanulási idő, hogy a fiu a semmivetésben és csatangolásban minden tanultat elfeled, hogy csak a lustálkodásra nevel különösen a nagy vakáció, mely, mondják, teljesen három hónap.

A nagyítás, a tuzás, hogy hasonlóra ne csábitson, ismerjük el, hogy egyes fővárosi 800—1000 tanuló iskolákban az évfárá vizsgák sokasága miatt bizony a rendes tanítási 10 hónap nagyon megrövidül, de már ez évben ezen is segítettek. — Mint általános évközi szünetről két és fél hónapról beszélhetünk, de ebből az időből is a legtöbb iskolánál elesik tíz nap a vizsgák miatt.

Azt persze ki sem vitatja, hogy a két nyári hónap valami alkalmas volna a tanulásra, de mégis azt akarnák, hogy a nagy szünidő bizonyos része apróztatnék fel évközben, hogy több pihenője lenne a tanulásnak. Itt annyit el kell ismerni, hogy azon iskoláknál, hol a

miniszter visszaállította a régi féléves rendszert, (felső kereskedelmi iskolák) ott bizony kissé különös, hogy a legszigorubb ismétlési napok után a félévi értesítő kiosztását nem követi egy napi pihenő sem.

De térjünk a mi különösebb ellenvetéseinkre, melylyel a szünidőt soknak tartókat czáfolni akarjuk. — A testi nevelési szempont, azt hisszük, van oly fontos ez ügynél, hogy azt külön is figyelembe kell venni. — Már pedig azt ki sem állithatja, hogy a mi tuzsufolt, egészségtelen tantermeinkben nyitott ablak mellett is lehetne a rekkenő hőségben tanítani az egészség veszélyeztetése nélkül. A fővárosi általában vérszegény, ideges tanulóság a szó valódi értelmében kidül már a meleg juniusi napok alatt is. Megtörtént az idén egy középiskolában, hogy egy osztályban egy délelőtt hárman ájultak el; ugyanebben az osztályban e napon nyolczan betegen otthon maradtak.

Azt ma már ki sem tagadhatja, hogy a tanuló ifjuság testileg, idegeivel sem bírja ugy a munkát, mint régebben. Ezen a bajon, — régi igazság, — csak a test nevelésére fordított nagyobb gonddal segíthetünk. — Az iskola évről-évre jobban teljesíti e tekintetben kötelességét, most a családokon mulik, hogy azt az időt, a szünidőt, melyet körükben tölt a tanuló, jól felhasználják a testi erősödéssre.

E lapokban olvastam egy cikket, mely azt bizonyította, hogy a fővárosi tanulóknak azon

része, melyik a nagy szünidőt falun töltötte általában többet erősödött, nagyobbat nőtt két hónap alatt, mint a tanulási tíz hónap alatt. Higyük el, hogy ezen erősödés többet ér egy kötet tudásnál. Ismerjük már egyszer be, hogy nem kell ifjainknak többet tanulni, hanem erősebbeknek kell lenniök.

Egyik jeles idősebb egyetemi tanárunk mondja, hogy csak husz évvel ezelőtt is mennyivel erősebb, férfiasabb volt az egyetemre felkerülő ifjuság. Már pedig az iskolai testgyakorlatok most sokkal jobban erősítik a tanuló-ságot, mint abban az időben. Tehát nem az iskolai testgyakorlatok az egyedüli eszköze az ifjuság erősödésének, hanem ezeken kívül főleg a családi gondoskodás és a szellemi munkával való túl nem terhelés tehetnének ez ügyben többet.

A nyári szünidő pedig épen azért jó, mert az egyhuzamban való erősödés többet használ a testnek, mint az apró szünetek — Az igaz, hogy tanulmányi szempontból talán jobb lenne a több apró szünidő, de testi erősödés szempontjából csak maradjon meg a két hónapi pihenés.

L. M.

A kolozsvári Ferencz-József magyar királyi tudomány egyetem.

190¹/₂ tanév II. félévben teljesített oktatás eredményei.

Az egyetemi torna- és vívóteremben heti 9 órán át felváltva a kezdők, (2 csapatban 14 egyén); haladók, heti 9 órában, (2 csapatban 30 egyén); képzett vagy versenyzők, heti 15 órában, (1 csapatban 20 egyén); az A) B) C) csoportban, tornaságot, (5 csapatban 64 egyén) működtek heti 9 órán át. Magányjellegű tanórákban heti 12 órában, (2 csapatban 39 egyén); a tanárurak heti 6 órájában — csapatban — egyén nyert kiképzést. Összesen heti 60 órában 112 egyén. A kard-, tör- és ökölvívásban, a katonai rend, tornászati rend, szabad- és füzér gyakorlatokban, szertornázásban és a birkózás különböző nemeiben iskolaszertül oktatás adott; és pedig a kardvívásban heti 27 órában a *Keresztessy* magyar rendszer, az olasz magas iskolában a *Radaelli*, *Girolamo*, és *Afancelli*; a vívóvívásban heti 18 órában felváltva a francia és olasz, (*Lyon*i és *Padua*i iskola); az ökölvívásban pedig angol- és hollandi rendszerben, (*Oxfordi*- és *Leawardeni* iskola), heti 3 órán át gyakoroltattott. A vívóteremben összesen beleszámítva az egyetemi tanár urak heti 6 óráját is 30 óra tartatott. A tornateremben A) B) C) csoportok 2 csapatban 41 egyén rendszeresen tornázott (*Spies*-, *Eisele*- és *Jahm* rendszerben). Az előtornázók, csapatvezetők, a torna-tanítói és vívómesteri pályára készülők oktatására, a torna- és vívás tanítás elméletéből, a torna- és vívás

történetéből, rendszertanból és vezényléstanból heti 2 óra tanítás volt, összesen 30 óra tartatott. Az ünnep- és vasárnapok, valamint az egyetemi szünnapokon gyalog és kerékpár kirándulások, football- és nagennéta, és füles labdajátékok tartattak. Összesen 25 football-mérkőzés folyt le. Február és márczius hónapokban pedig a korcsolyázás is figyelemben részesült.

Február havában 120 órán részt vett átlag 23 egyetemi hallgató, 11 egyetemen kívül álló Márczius havában 120 órán részt vett átlag 27 egyetemi hallgató, 15 egyetemen kívül álló. Április havában 60 órán részt vett átlag 27 egyetemi hallgató, 9 egyetemen kívül álló. Május havában 120 órán részt vett átlag 24 egyetemi hallgató, 11 egyetemen kívül álló. Junius havában 25 órán részt vett átlag 10 egyetemi hallgató, 2 egyetemen kívül álló. A II. félévben összesen 445 órán részt vett átlag 22 egyetemi hallgató, 9¹/₁₀ egyetemen kívül álló.

Legtöbb tornász volt február hó 22-én (31-en), legkevesebb pedig márczius hó 26-án (9-en). Legtöbb vívó volt február hó 24-én (30-an), legkevesebb május hó 17-én (5-en). A kolozsvári *Ferencz József* m. kir. tudomány egyetem testgyakorlati óráin részt vett egyetemi hallgatók 8¹/₁₀ erőpont, az egyetemen kívül állók 9²/₁₀ erőpont átlagos erőemelkedés volt. Április, május és junius hónapokon összesen 11 kirándulást rendeztünk, 4 kerékpáron, 7 gyalog. A társas gyalogkirándulások és a turistika (hegymászás) és a mezei futóversenyek e félévben hányatlánságnak indultak. Az előre megállapított tervszerinti gyalogkirándulásban részt vett átlag 16 egyén egy-egy kirándulásban. Megtettek összesen 1375 km. utat, átlag 91⁸/₁₀ kilométert egy-egy kiránduló. Az egyetemi hallgatók a kerékpározás terén is buzgolkodtak. Kedvező időjárás alkalmával 100—150 km kerékpáros kirándulásokra hetenkint többször is kivonultak. Az előre tervezett kerékpár kiránduláson 6750 km utat tettek meg, átlag óránként 27¹/₁₀ km. sebességgel. A kezdő kerékpárosok rendszeres oktatásban részesültek, 37 egyetemi hallgató sajátította el a kerékpározást. Kiemeljük, hogy a tornaórák vezetésében *Varga Sándor* és *Hoffmann Ferencz* okl. tornatanárok, a vívóórák vezetésében *Greucsz László* olasz vívómester, a football csapatok vezetésében *Zsák Kálmán* böcs. tan. hallgató, a kerékpár kirándulások vezetésében *Nagy Géza*, a gyalog kirándulások vezetésében *Nagy Sándor* segítettek s kiténtették magukat. A tornaórákat 47, a vívóórákat 31, a football játékokat több ezerre menő, a kerékpár kirándulásokat 27, a gyalog kirándulásokat 3 vendég, összesen 108 látogatta.

Nyilvános labdarugó mérkőzések a kolozsvári katonai kis gyakorlótéren (bivaj-réten) folytak le; és pedig 1901. évi április hó 13, 20 és 27-én, május hó 1, 4, 11, 18, 25 és 29-én, és junius hó 1, 8, 15 és 22-én. Összesen 13 mérkőzés. Az egyetemi I., II. és III-ik labdarugó csapatok fényes győzelemmel állották meg helyüket; főbb ízben leverve a kolozs-monostori gazd.

tanintézet „Rambler“ csapatát, a kolozsvári kereskedelmi akadémia válogatott csapatát és a kolozsvári róm. kath. főgymnázium verseny csapatait.

Végül a tanév befejezéséül. Gerencséz László az olasz vivóiskola mestere május hó 18-án és 25-én az egyetemi tornavivó int. helyiségeiben tanítványaival, műértő közönség jelenlétében szépen sikerült versenyekkel kapcsolatos vivó-akadémiát rendezett.

N. V. L.

A besztercebányai ünnepnapok.

Felső-Magyarország egyik legkiesebb fekvésű városában, Besztercebányán, rendezte az idén a Magyarországi Torna-Egyletek szövetsége kerületi versenyét. A verseny fénye rendkívül sokat szenyedett a napok óta tartó esőzéstől s a felázott talaj bizony alaposan befolyásolta az összes versenyek eredményét. Az idő mostohasága ellen — sajnos — meddő minden küzdelem, pedig a vendéglátó Besztercebányai Sport-Club minden lehetőt megtett, hogy az ünnepély méltó legyen ahhoz a hangulathoz, melyet az ország csaknem minden részéből egybegyűlt tornászok lelkesedése előidézett. A Beszt. Sp. C. ujonnan készült pályája száraz állapotban minden igényt kielégített volna s fekvése oly festői, hogy szebb helyet a Tornaszövetség ünnepélyének rendezésére ki sem választhatott volna. A Garam kies völgyében terül el középen football, köröskörül kitűnő futópályával, mely mellett a B. Sp. C. csinos favázás klubháza emelkedik. Körülötte felhőkbe meredő hegyekből áramló ózondus légkör, ugyszólván predesztinálja ama helyet azon törekvések elérésére, mely testi erők gyarapítását czélozza.

A Besztercebányára érkezett tornászok kellemes meglepetésben részesültek. Az egész város lobogódiszben ragyogott s nem volt ház, melynek ablakában a magyar trikolor hiányzott volna. Mindenütt vendégszeretet és figyelmesség számtalan jeleivel halmozták el a vendégeket s a vendéglátók mindenképen arra törekedtek, hogy a jeles tornászok jól érezzék magukat s kellemes emlékekkel távozzanak Besztercebánya városából. Köszönetet érdemelnek e szívélyes törekvéseikért a B. Sp. C. vezető férfiai, élén Csesznák polgármesterrel, Pánczél Ottó alelnökkel, Göllner, Zachar stb. stb. választmányi tagokkal.

A tornaünnepély a szombati football-mérkőzésekkel vette kezdetét. Két vidéki egyesület, a Besztercebányai Sport-Club és a Kassai Sport Egylet mérkőzött előbb egymással. A mérkőzés a Besztercziek győzelmével végződött, még pedig 2 : 1 eredménnyel.

Első félidőben a Kassaiak vezettek 1 : 0 eredménnyel. A második félidőben Besztercze jut fölénybe s balszélső csatárja révén két szép goalt ért el. Eltekintve a két csapat játékmódjának meglehetősen kezdetleges voltától, a felázott talaj lehetetlenné tett volna legjobb klasszisu csapatok közötti reális mérkőzést is.

Komoly kritikát így a két csapat játékaról egyáltalán nem is lehetett alkotni, mert összjátékról szó sem volt s csupán egy-két játékos többé-kevésbé mutatott ügyes játékból lehetett némileg az illetők képességeire következtetni. A Besztercebányaiak csapatában legjobb volt a balszélső csatár, gyors futó és jó lövő, továbbá a kapuvéd, ki igen helyesen minden lövést, tekintettel a labda sáros voltára, kézzel védett. A Kassaiaknál a B. T. C. volt halfja Klebersberg dolgozott a legtöbbit. A csapat egyetlen goalját ő szerezte meg.

A vidéki csapatok mérkőzését két fővárosi elsőrangú football-egyletünknek a Budapesti T. C. és a Ferencvárosi T. C. csapatainak matche követte. Bár e mérkőzés hasonlíthatatlanul magasabb nívón állott az előbbinél, a játék lefolyása és a küzdelem furesábbnál furesább mozzanatai az eredmény abnormális volta mellett tanusít.

Reális matchről egyáltalán szó sem lehetett a bokáig érő sár, mely sok helyütt valóságos mocsarakat alkotott, a két jeles csapat minden kiváló képességeinek kifejtésében akadályul szolgált. Az első goalt különben a Ferencvárosiak Borbás révén érték el, ki off side-állásból lőtte a labdát a goal felé, melyet Bádonyi kivéd ugyan, de a következő lövést már elhárítani nem képes, mert sikamlós talajon elcsúszva, a labdát már nem tudta elérni.

A második goalt ismét a Ferencvárosiak érték el Pokorny által, ki a határra igyekvő labdát ügyesen a kapu felé irányította. 30 perczig eredmény nem értett el s csak a játék vége felé tudta a B. T. C. Buda által elért két goal segítségével az eredményt kiegyenlíteni. Második félidőben a B. T. C. állandóan ostromolja a Ferencvárosiak kapuját, de újabb eredményt elérni nem tud. A B. T. C.-nál szokás szerint kitűnően játszott a védelem, a Ferencvárosiaknál a támadás.

Vasárnapon délelőtt a fülesabnda-előmérkőzések vették kezdetüket. A matchek a következő eredményekkel végződtek :

1. *Besztercebányai Sp. C. győz az Óbudai T. E. ellen 3 : 2 eredménnyel.*

A mérkőzés meglepetéssel végződött, a mennyiben a látszólag jobb kondícióban levő Óbudaiak vereséget szenvedtek.

2. *Magyaróvári G. A. A. C. 6 : 1 eredménnyel győz az Eperjesiek ellen.*

Az Óváriaknak a különben igen jól játszó Eperjesiek felett aratott fölényes győzelme már eleve biztosítani látszik nekik a végső küzdelemben a győzelmet.

3. *Budapesti Torna-Club 4 : 1 eredménnyel győz a III. ker. T. és V. E. ellen.*

Első félidőben a B. T. C. nagy fölényel játszott s csak a második félidőben sikerül a III. kerületieknek gyakrabban támadólag fellépni, sőt egy goalt is elérni.

4. *Magyaróvári G. A. A. C. 7 : 0 eredménnyel győzött a Besztercebányai Sp. C. ellen.*

Az eredmény előre látható volt, bár Besztercebányaiak jó ideig tartották magukat.

A fülesbanda mérkőzéseket a *100 yardos síkfutás* követte. Öt előfutam után, melyekből Kozák, Helmich, Zólyomi, Orbán és Tüske győztesként kerültek ki, a döntőben a következő sorrendben érkeztek be a versenyzők.

1. Helmich (O. T. E.) $11\frac{1}{3}''$.
2. Tüske (B. E. A. C.)
3. Zólyomi (Beszt. Sp. C.)

Könnyen győzve; az eredmény gyöngeségének főoka a felázott, kóporos talaj lazaságában rejlett.

Az *1500 m.-es síkfutásban* meglehetősen nagy mezőny indult Nagy József mindjárt a start után a mezőny élére jut és erős tempóban vezet, nyomában Speidl, Burger, Paraszthy stb. Lassanként elhúzódik a mezőny s csak Speidl képes Nagy erős tempóját követni, de csakhamar feladja a versenyt, melyet így Nagy József (O. T. E.) $4' 54''$ alatt futva a távot, igen könnyen megnyer. II. Burger Géza (E. T. V. E.), III. Paraszthy Pál (B. B. T. E.). A gyepes vagy salakos talajhoz szokott Speidelnak úgy látszik nem igen konvinált a süppedéses pálya vagy pedig nincs még abban a kondícióban, hogy ilyfajta versenyt könnyen kibírjon. Nagy Józsefnek szép stílje van s elejétől végig egyenletes tempóban futott.

A *súlyemelés versenye* tisztán vidékiek számára tartatott fenn. Az aradi Torna-Egylet három tagja aratott abban győzelmet.

1. Kmetykó János	45-szöri emelésel
2. Láng Oszkár	29-szeri "
3. } Alt János	} 25-szöri "
Zügu Mihály	

Ezzel befejeződött a délelőtti program.

Már kora délután ugy $\frac{1}{2}$ óra felé kezdtek a tornászok Besztercebánya főterén, a IV. Béla királyterén gyülekezni. A felvonulásban 16 egylet vett részt és pedig:

1. Budapesti Torna Club	40 taggal
2. Budapesti Posta- és Táviratisztvis.	32 "
3. Besztercebányai Sport-Club	32 "
4. Budapesti (budai) Torna-Egylet	30 "
5. Óbudai Torna-Egylet	22 "
6. Magyaróvári Akad. Athletikai Club	22 "
7. Eperjesi Torna- és Vivó-Egylet	14 "
8. Ferencvárosi Torna-Club	14 "
9. Magyar Testgyakorlók Köre	14 "
10. Nemzeti Torna Egylet	14 "
11. Aradi Torna-Egylet	12 "
12. Kassai Sport-Egylet	12 "
13. Soproni Torna- és Tüzoltó-Egylet	12 "
14. Budap. III. ker. Torna- és Vivó-Egyl.	10 "
15. Budapesti Egyet. Athletikai-Club	3 "
16. Pozsonyi Torna-Egyesület	3 "

Az összesen 286

főből álló, tarka dresszű tornászsereg, elől a tüzoltózenekarral s végig vonulva a zászlódiszben ragyogó

Kosuth Lajos-utcán, a versenypályára érve, riadó tapsal és kendőlobogtatással fogadtatott a nézőtéren helyet foglaló, ezrekre menő publikum által. *Csesznák Gyula* polgármester szívélyes üdvözlő szavaira Berzeviczy Albert felelt a M. T. E. S. nevében. A himnus lélekemelő hangjai mellett koszorúzták meg a zászlókat, minek elvégeztével a szabadgyakorlatok kezdődtek. Azok meglehetősen rosszul sikerültek, a mi főleg a vezénylő rossz jelzésének tudandó be. A szabadgyakorlatokat a délutáni versenyek követték, melyek a következő eredményekkel végződtek:

I. *Athletikai főverseny.* (Súlydobás távolba és magasugrás)

1. Gönczy Lajos (B. E. A. C.) 12 ponttal (ugrott 170 cm.-t és dobott 7 83 m.).

2. Coray Arthur (B. T. C.) 9 ponttal (ugrott 140 cm.-t, dobott 10 38 m.).

3. Paraszty Pál (B. B. T. E.) 9 ponttal.

II. *Tornászati főverseny.* (Tornázás nyújtó és lovon; távolmagasugrás.)

1. Erődy Béla (B. P. T. T. Sp. E.)

2. Kovács Sándor (B. B. T. E.).

3. Kakas Gyula (B. T. C.).

4. Weymann Alfréd (B. T. C.).

Erődi különösen az erőgyakorlatokat meglepő precizitással végzi. Lovon is ügyesen dolgozik s a távolmagasugrásban való jó helyezése biztosította számára a győzelmet. Kovácsnak ez utóbbi versenyben való jó helyezése révén sikerült a más dik helyre jutni. Kakas még nincs kondícióban s különösen az erőgyakorlatokat nem végezte a tőle megszokott precizitással. Weymann érdemelte volna meg tulajdonképen Erődi után a második helyet. Szépen tornászott és a távolmagasugrásban is elég jó eredménnyel szerepelt. Egyáltalán a verseny, különösen a nyújtótornázás, magas nívón állott.

3. *Diszkoszdobás.*

1. Fóthy Nándor (N. T. E.) 37 80.

2. Bartó Jenő (P. T. E.) 35 40

3. Macselka Gábor (M. O. A. C.) 30 80

Fóthy egy sikerült dobással éri el fenti nredményt s ezzel a Coray által teremtett országos recordot 11 centiméterrel megközelíti.

4. *Fülesbanda döntő mérkőzés.*

Győzött a Magyaróvári A. A. C. a B. T. C. felett 3 : 1 eredménnyel. A Magyaróváriak különösen egykezes dobásaikkal brilliroztak s ennek köszönhetik főleg győzelmüket. A match különben elég érdekes volt, mert a két csapat egyenlő erejű volt s a mi füleslabda versenynél ritkaság, izgató küzdelmet nyújtott. A B. T. C. inkább kétkezes viszádbásaival tudta az óváriak gyönyörű hajtásait ellensúlyozni.

5. *Mintacsapat verseny.*

1. Budapesti Posta- és Távirda-tisztviselők Sport-Egylete.

2. Budapesti (Budai) Torna-Egylet.

3. Budapesti TornaC-lub.

A pontozás meglehetősen rossz alapon nyugszik.

A kitnően sikerült ünnepélyt kedélyes társas-vascsora rekesztette be, melyen dr. Répássy Mátyás üdvözlő beszédére dr. Berzeviczy ő exellenciája következő beszéddel felelt:

„A tegnapi és ma lefolyt verseny sok tekintetben lesz emlékezetes és megkülönböztetendő az előzőktől. Először is az időjárás szeszélyével a tornaszövetségnek még eddig sohol sem kellett oly kemény küzdelmet folytatni, mint itt; de a versenyt mégis megtartottuk s hogy megtartottuk, az csak növeli a rendezőség és tornászaink érdemét egyaránt; növeli azért, mert bátorságukat és kitartásukat el nem veszítették; sőt e körülmény édesebbe teszi a győztesekre nézve is a győzelmet, mert sokkal nehezebb viszonyok között küzdötték ki azt. A mi a fogadtatás és vendéglátás szivességét illeti, ha konstátalom is, hogy az a legnagyobb hála kötelez le bennünket, nem lehetek oly igazságtalan a szövetségünket eddig keblökre fogadott városok iránt, hogy az ő vendégszeretetüket csekélyebbnek mondjam a Beszterczebányaiakénál. E tekintetben városaink hiába versenyeznek egymással, úgy látszik állandó holt versenyben vannak és maradnak, a mi becsületére válik — az egész országnak. De egy tekintetben Beszterczebánya mégis megkülönböztette magát a többi szövetségi versenyek színhelyeitől. És ez a hölgyek rendkívüli érdeklődése és részvétele volt, a mely megnyilatkozott a mai vacsorán való megjelenésökben is. Erre még eddig példa nem volt; ez egy reform, egy reform, melyet örömmel üdvözlünk, és a melyet remélhetőleg jövőre más városok közönsége is követni fog. Szép, nemes és méltó a hölgyek meleg érdeklődése tornaversenyeink iránt, mert hiszen mi gyönyörködtesse a női szíveket inkább mint az erőnek, bátorságnak, ügyességnek és kitartásnak az az esztétikailag is oly szép látványt nyújtó megnyilatkozása, amelyet tornaversenyeink tért és alkalmat nyújtanak. A beszterczebányai hölgyek által kezelt e jeles reformot legyen szabad nekem megtoldanom azzal, hogy proponálom, hogy versenyünk győzteseinek a díjakat ezuttal a jelenlevő hölgyek szolgáltassák át. De mielőbb szövetségünk fáradhatatlan titkáranak adnám át a szót a verseny eredményeinek kihirdetése végett, legyen szabad itt a fehér asztalnál is köszönetet mondanom azoknak a férfiaknak; a kiknek buzgóságát illeti meg a legnagyobb érdem az itteni társaságaink megalakítása és a mai verseny körül: poharamat emelem Kürthy Lajos főispánra, dr. Schmid József képviselőre, dr. Répási Mátyás alispánra, Csesznák Gyula polgármesterre, Pánczél Ottóra a Sport-Club ügyvivő alelnökére.

Asztalbontás után pedig a fáradhatatlan tornászok tánczra perdülve, vígan ropták a csárdást, bizonyosságot téve ezzel, hogy nem csak a küzdelem porondján, hanem a parketten is megtudják állani helyüket.

Sport-Világ.

A Slavia nemzetközi atletikai viadala.

1902. július 22.

Football-sikerei révén európai hírnévre szert tett *Sportovní Club Slavia* mult vasárnap rendezte első nemzetközi versenyét, a külföldi speciell nagy számban megjelent magyar athleták részvétele mellett. A viadal lefolyása újabb dicsőséggel gazdagította athletáink eredménydus történetét, a mennyiben a Prágában szerepelt versenyzőink közül Brédl és Kovács két bajnokságban győztesekként szerepeltek.

A prágai verseny részletes eredményeiről prágai tudósítónk a következőkben számol be:

300 yardos síkfutás (juniorok részére):

1. Semansky (Slavia) 42²/₅"
2. Tomek „ 42¹/₅"
3. Letensky „

120 yardos gátfutás Csehország Bajnokságáért:

1. Kovács (B. B. T. E.) 18¹/₅"
2. Malloney (Dán A. C.).
3. Sasse (M. A. C.).

Csak a hatodik startolás után sikerült a versenyzőket elindítani, kiknek élén Polensky, a cseh rekorder (17¹/₅"), fölényel vezet, de 60 yard után felbukik s kénytelen a versenyt feladni. Kovács tetszés szerint nyer.

Diszkoszvetés:

1. Souček (K. A. Ctibor) 34:26 m.
2. Suštera (Slavia) 32:50 „

1/4 angol mfd.-es síkfutás Csehország bajnokságáért:

1. Grenfeld (Dán A. C.) 55¹/₅„
2. Zdeňek (S. K. S.) 10 yarddal hátrább.
3. Berty (Vinohradý)

Gorka (B. Sp. C.) Grenfeld ellen óvást jelent be keresztezés miatt, az óvásnak azonban hely nem adatott.

Súlyemelés:

1. Gonba (Meteor) 440 ponttal
 2. Ludvík (Pilsen) 438 „
 3. Ružička (A. C. Praha) 415 „
- Weisz Richárd (M. T. K.) helyezetlen.

Rudugrás:

1. Karlinszky (Slavia) 3:05 m.
2. Sasse (M. A. C.) 2:80 „
3. Möller (Dán A. C.) 2:70 „

100 yardos síkfutás:

1. Polensky (Slavia) 10¹/₅“ (?)
2. Grenfeld (Dán A. C.) 1¹/₂ yarddal hátrább.
3. Karlinszky (Szlávia).

Ellenszeles időben felázott talajon éretett el a rekord, tehát sok okunk van kételkedni a mérés hitelességében.

5 angol mfd.-es síkfutás:

1. Paulsen (Dán A. C.) 28¹/₂"

2. Brédl (M. A. C.) 450 m.-el hátrább.
3. Ivanov (Slavia) 650 " "

300 m.-es gyaloglás vállon 100 kilogrammos súlyllyal:

1. Holeček (K. A. Nosle) 2' 38²/₅"
2. Bauček (K. A. Nosle) 2' 38³/₅"
3. Nedved (Meteor).

Távolugrás:

1. Gajzágó (B. E. A. C.) 6'16 m.
2. Kovács (B. B. T. E.) 5'91 "
3. Sasse (M. A. C.) 5'36 "

1500 méteres síkfutás Csehország bajnokságáért:

1. Bredl (M. A. C.) 4' 34⁴/₅"
2. Paulsen (Dán. A. C.) 4' 34⁹/₁₀"
3. Metelsky (Slavia).

Remek verseny, Paulsen az utolsó méterekig vezet s már-már biztos győztesnek látszik, midőn a gyönyörű rush-hel előtörő Bredl Paulsen-t elfogja s mellszélességgel verve megszerzi magának a bajnokságot.

Magasugrás:

1. Gajzágó (B. E. A. C.) 1'65 m.
2. Sasse (M. A. C.)
3. Kovács (B. B. T. E.).

Csak a három magyar versenyző startolt.

1 angol mfd.-des gyalogló-verseny:

1. Strack (Dán. A. C.) 7' 53"
2. Raeina (A. C. Praha).
3. Heger (A. C. Praha).

Súlydobás (7¹/₄ kg.):

1. Suštera (Slavia) 10'52 m.
2. Souček (K. A. Ctibor).
3. Gejzágó (B. E. A. C.).

Hármasugrás?

1. Gajzágó (B. E. A. C.) 12'55 m.
2. Kovács (B. B. T. E.) 12'40 "
3. Vesely (Slavia) 12'35 "

Kalapácsdobás:

1. Suštera (Slavia) 26'30 m.
2. Souček (K. A. Ctibor) 26'23 "
3. Gajzágó (B. E. A. C.).

A kolozsvári Tornavivó-épület sorsa.

A »Herkules« testgyakorlati közlöny tekintetes Szerkesztőségének

Budapesten.

Kolozsvárt évek óta megfeszített erővel küzdünk a testedző sport előviteléért. Leküzdhetetlennek látszó akadályok kerültek időről-időre a fejlődés elé. — Kolozsvár szabad kir. város törvényhatósága, elszietve most egy olyan határozatot hozott, a mely ha hatályon kívül

nem helyeztetik, évtizedekre megakasztja a testedző sport és a testi nevelés fejlesztését.

Már pedig ha Kolozsvárt lehetetlenné teszik a testi nevelés gyakorlati fejlesztését, elalszik ez az ügy az erdélyi részek minden vonalán.

Kolozsvár sz. kir. város ugyanis meg akarja szüntetni a kebelében levő egyetlen, harmincz év óta fennálló testgyakorló intézetet, — csupán abból az alárendelt jelentőségű czélból, hogy ott a rendőrök lovainak istállókat rendezzen be.

Ez egyoldalú határozatot megfelelőbbé tették ugyan Kolozsvár tekintélyes polgárai; magunk is felterjesztést intéztünk a magas belügyminiszter urhoz, de az ügy annyira fontos, hogy szükségesnek tartjuk a tekintetes Szerkesztőség támogatását és közbenjárását is kikérni.

A társadalmi erők csoportulása és összetartása legjobban a testgyakorló egyesületekben érvényesülhet. Ez egyesületek fogják képezni a közel jövőben azokat az erős oszlopokat, a melyekre a nemzeti állam fedélzete megnyugvással helyezhető.

Ha azonban a talajt elveszünk az egyesülés elől, magát az egyesülést tettük lehetetlenné.

Minderre igaz, hogy nem gondolhatott Kolozsvár város törvényhatósága, mert ennek közgyűlését komoly bajok és súlyos anyagi gondok lenyűgözik.

Ámde az erre hivatott szakkörök illetékes befolyásának érvényesülése eladázhatatlanul ilyenkor, nehogy egy később jóvá nem, vagy alig tehető hiba, vagy mulasztás évtizedekre lehetlenné tegye egy nemzeti ügy fejlődését.

Ebből a czélból fordulunk a tek. Szerkesztőséghez és tisztelettel kérjük, hogy illetékes helyen méltóztatassék szavainak meggyőző igazságával odahatni, hogy ez a felebbezés, a melyet Kolozsvár sz. kir. város tanácsa tegnapelőtt a nagyméltóságu belügyminiszteriumhoz 13582 sz. a. juttatott, kellő figyelemben részesíttessék s a testi nevelés és testedző sport elől a határozat hatályon kívül helyeztessék.

Hazafiúi tisztelettel

Kolozsvárt, 1902. július hó 18 án.

a kolozsvári torna-vivó egyeslet elnöksége:

Kuszkó József,
titkár.

Dr. Haller Károly,
min. tanácsos elnök.

A kolozsvári sportviszonyokat alaposan ismertető memorándumot fontosabb részeiben itt alább közöljük, biztosan remélvén az ügy jóra fordultát.

Nagyméltóságu Miniszter Ur!

Kegyelmes Urunk!

Kolozsvár város törvényhatósági bizottságának 1902. április hó 22-én tartott közgyűlése szótöbbséggel elhatározta, hogy az 1872-ben alakult tornavivó-egyeslet által létesített tornavivó-épületet az egyeslettől vissza-

veszi, a még ki nem sorsolt 65 darab részjegy tizenöt-ezer korona árát a részjegytulajdonosoknak kifizeti s az egyesületet feloszlatja.

Az épületet és annak telkét rendőr laktanyának s a lovasrendőrök lovai számára lóistállóknak fogja felhasználni, megfelelő kiépítéssel.

Bátorkodunk e határozat ellen a törvényszerű határidőn belül tiszteletteljes fellebbezésünket Nagyméltóságod elé terjeszteni. Előre bocsátjuk, hogy ez az ügy nem került kellőképpen előkészítve a közgyűlés elé; az érdekeltekkel előzetesen nem tárgyalták meg, a több napon folytatólagosan tartott gyűlésen olyan időben került ez határozat alá, a mikor a város ügyeitől az érdeklődés egy megrázó s a város közönsége minden rétegének figyelmét lekötő bűnügy 8 napon át folyt az esküdtbiróság előtt. Ennek tulajdonítható, hogy alig 12 képviselő volt jelen a határozat meghozatala alkalmával a gyűlésteremben s ezek előtt a határozat meghozatala idején a dolog tiszta képe nem állott.

A dolog világos és tiszta képe, különben ez: Kolozsvár városában a Széchenyi-téren 1872-ben épült fel a város által adományozott területen a Tornavivó épület. Az építést hét évi előkészület előzte meg. Az épület 6%-os kamatát Kolozsvár városa az 1872—1877—1878. és 1900—1901 években hozott határozatokkal olyképen biztosította, hogy az évi 2238 frt. (4476 korona évi kamatot 1905. évig bezárólag fizeti az egyesületnek. Az egyesület pedig ez idő után az épület felszerelésével együtt a városnak átbocsájtja. Az átadást, az egyesület részéről egy erre kinevezendő bizottság fogja eszközölni. (Alapsz. 17. 55. §.)

Fizeti tehát a város a kamatokat még 1902. 1903. 1904. és 1905. évekre, 1905. végével azonban az épület tartozékaival együtt a város tulajdonába megy át.

A tornavivó egyesület háztartását már 1872-ben ennek megfelelően rendezte be. Szerződést kötött a helyi tanintézetekkel a tornahelyiség használatára nézve. E szerződéses viszonynál fogva ma is kötelezve van az állami tanítóképző intézetnek átengedni évi 200 frt. díjért a tornahelyiséget a növendékek használatára, mindaddig, míg 3 vagy négy év múlva a tanítóképző részére új helyiséget építenek és tornatermet rendeznek be.

A kolozsvári polgári iskola növendékei számára egyáltalán nincs és nem is lesz tornázó hely. Ezek utalva vannak a torna intézet jelenlegi helyiségeire még 1905. év után is.

Már e két intézet érdeke olyan akadály, mely lehetetlenné teszi a várossal fennálló szerződéses viszony azonnali megszüntetését és a közgyűlési határozat érvényesítését.

De ezenkívül vannak egyéb figyelemreméltó körülmények is.

A tornavivó-épület nemcsak az iskolai növendékek számára létesült. Az alapítók az a gondolat vezérelte,

hogy vivásra, tornázásra főleg a felnőtteknek legyen egy testgyakorló intézete.

Meg is alakult Kolozsvárt egy „Tornász-egylet“, mely a kolozsvári tornavivó intézet szervezetén kívül állott s már 1873-ban működését megkezdették. Alapszabályait a miniszter erősítette meg. A tornázásban ténylegesen működő tagjai voltak Jósika Lajos báró, Felméry Lajos egyetemi tanár, Kővári Mihály ügyvéd vezetése alatt a város előkelőbb férfiai.

A tornateremből azonban, pár év alatt kiszorították e felnőttekből álló tornászgárdát az iskolai növendékek tornászó csapatai, melyek reggeltől az esti órákig osztályonként felváltva, állandóan lefoglalták a tornatermet.

Igy 1883. évig a felnőttek tornázása meg lőn szakítva.

1883-ban azonban Athletikai Club létesült. Ez az egyesület is alapszabályszerűleg szervezkedvén, br. Jósika Lajos elnöklete alatt esténként 7 órától 8 óráig használta a termet. E club nem szorítkozván csupán a terembebeli gyakorlatokra, hanem többet athletizált a szabad természetben, azért testületét hosszabb ideig tudta működésben tartani, a növendékek által nagyon leglát tornateremben, mint a megelőző tornásztestület. E clubnak tényleg működő tagja volt dr. Nagy Mór városi tanácsos is. Ő vonult ki legelőször a tornászcsapatból annál a változhatatlan helyzetnél fogva, hogy a növendékek által reggeltől estig lefoglalt terem sem tisztaság, sem szellőztetés tekintetében nem volt olyan, hogy a kényesebb tornász izlését kielégíthette volna, vagy el lehetett volna érni a testgyakorlattal azt a célt, a melyre törekedett minden tag, midőn testét edzeni, erősíteni tiszta levegőjű helyiségben óhajtotta.

Ez időben ugyanis naponta látogatták a tornatermet a következő tanintézetek növendékei: három főgymnasium, három elemi iskola, a tanítóképző, a kereskedelmi akadémia, a polgári iskola növendék serege. Számszerűen 1800—2500 növendék a kilencz iskolából. Heti óraszám volt 34—26.

Elképzelhető, hogy a terem levegőjét nap-nap után az a kétezer tornászó növendék mennyire felemésztette. Mire este az athléta tornászok berukkoltak, sem a padló tisztasága, sem a levegő tisztasága nem volt a közegészségügyi követelményeknek egészen megfelelő. Mindamellett a szívós athléta tornászok így is igénybe vették a termet.

Végre is a torna-egylet sokalta meg a dolgot. A K. A. C.-nak felmondotta a szállást és ennek nem lévén a városon sehol gyakorló területe, szép működését kénytelen, kelletlen be kellett, hogy szüntesse.

1897-ben br. Wesselényi Miklós elnöklete alatt szervezkedett egy sport-bizottság, mely a torna-egylet 25 évi fennállása jubileumát megülvén, tervbe vette a K. A. C. akcióba állítását. 1898. tavaszán a vivó gyakorlatokat meg is kezdte, azonban kénytelen volt a következő évben beszüntetni a működését, mert a

tornavivó épülethez a Széchenyi-téren végig olyan sáros ut vezetett, hogy azon naponta átvergődni br. Wesselényi Miklós és társasága részére nem volt kellemes feladat.

A m. é. folyamán ez akadály elhárítását is kimondotta Kolozsvár város közgyűlése, s ősszel már aszfalt járdákkal látták el a Főtértől a Tornavivó épületig vezető utakat a Széchenyi-tér egész vonalán.

Ugyanez év tavaszán értekezlet tartatott dr. Papp József elnöke alatt, mely kimondotta, hogy a K. A. C.-ot működésbe hozza a felnőtt s állással bíró egyének testgyakorlására. Alapszabályait megfelelően módosítja. Becsület bíróságát újból szervezi. A programjába felveszi 1, a czéllövészetet (melynek gyakorlására megelőző évben a tornavivó egyesület már engedélyt kapott) 2, a vívást, 3, a tornázást, 4, a kerékpáros gyakorlatokat, s (a budai torna egyesület mintájára) 5, a tekézt, 6, korcsolyázást és 7, a labdázást, melyek fejlődésére versenyek rendezése és díjak kitűzésével is hatni kíván a jövőben. Az 1. 2. 3. 4. 6. 7. tétel alatti gyakorlatok különben is szakszerűen üzettek kisebb-nagyobb társaságok által a tornavivó hely területén már évek óta.

A testgyakorló club erőteljesen munkába állítására a jelenlegi év látszott alkalmasnak s ez év tavaszára január 12-én tett meghívás folytán athletikai kirándulás tervezetett Dévára, melynek részletei márczius elején tartott értekezleten tárgyalattak meg s a club működésbe hozatala felett is megállapodások történtek.

Ebben a szervezkedési stádiumban találta most a sport testületet az a határozat, mely a tornavivó intézet megszűntetését célozta.

Az említett jegyzőkönyvi kivonat, valamint a dióhéjba fogva fentebb elmondott tények azt mutatják, hogy nem egyedül és kizárólag a diákok iskolai tornázására alakult a tornavivó intézet. Ellenkezőleg alakult főleg azért, hogy a város felnőtt művelt férfiai számára, kik reggeltől estig hivatalokban, tantermekben végzik nehéz kötelességeiket, mint hivatalnokok, tanárok és tanítók, legyen megfelelő hely, a hol az edző sport különböző nemeinek gyakorlásával a testet megerősíték arra, hogy az harmoniában maradhasson a lelki erővel s ez utóbbit a nehéz feladatok megoldására képessé tegye.

Itt az A. B. C. alatt bemutatjuk azokat a könyveket, a mik tartalmazzák amaz adatokat, melyeket e téren az Athletikai Club elért.

E könyvek tartalma azt bizonyítja, hogy míg az athletikai Club a tornavivó épületben helyiséget talált, olyan intenzív működést fejtett ki, a mely kihatott az egész országra.

Ennek a működésnek pedig nem csak a testi nevelés és a testedzés szempontjából volt nagy fontossága és rendkívül nagy jelentősége.

Főleg az erkölcsi nevelés szempontjából birt nagy horderővel és jelentőséggel a tornavivó épületben emestedző sport egyesület működése. Nagyméltóságú lak

terre tájékozást nyújtanak a Club II. könyvében 4—34 lapokon, a III. könyvében pedig az 5—58 II. r. 4—118. lapokon foglalt adatok.

Ezek tehát nyilvánvalóvá teszik, hogy a kolozsvári tornavivó épületet ezentul is rendeltetésének meg kell hagyni. Hiszen ezt az épületet tulajdonképen csak most tudja használni a kolozsvári uri osztály.

Az elemi és középiskolák 2000-et meghaladott növendékeinek napontai kényszer tornázásása miatt a megelőző években ez nem volt lehetséges.

Bátorkodunk azt is felemlíteni egyuttal, hogy eme helyiségben a polgári iskola és állami tanítóképző tanulóinak tornázásán kívül a tornavivó egyesület helyiségében a következő gyakorlatok folytattatnak:

1. A vívás, mely kizárólagos magyar rendszer szerint tanítatik, ellentétben más intézetek tanítási módjaival, hol kizárólag az olasz iskolát honosították meg. A kolozsvári tornavivó épületben 30 év óta mai napig mintaszerű a vívás tanítása a mennyiben az egyesületnek mindig lovagias érzésű jeles mesterei voltak, a kik nem verekedni tanítottak csupán, nem csak leczkékbe vezették be a vívókat, hanem a lovagias szellemet ápolták a vívóknak a Wesselényik és Jósikák utmutatása szerint. Ezért mindig nevezetes volt ez iskola arról, hogy ez egyuttal iskolája az erkölcsi nevelésnek is. Az innen hosszabb gyakorlat után kikerült ifjunak egész életpályájára hatással volt ez a most lerombolni egyoldaluan elhatározott iskola.

2. Felnőttek tornázása. Felnőtt férfiakból egy egészen külön csapat alakult, mely a rendes átalány díj mellett a téli időben rendszeresen üzi az egyesületi helyiségben a téli hónapokban a tornázás sportját.

3. Korcsolyázás. Nagy utánjárással éjjel napot összetett gondos munkával, 1897. óta meghonosított az épület udvarán a téli korcsolyázás is. A mesterséges jégpálya itt a porond-talaj tulságos likacsossága miatt sokkal költségesebb beöntés helyett alkalmazott permetelés miatt nagyobb gondot és figyelmet kíván, mint egyebütt. Mind a mellett évről-évre jövedelmet tudott biztosítani az egyesület számára a sportnak ez a meghonosított ága. Pedig a növendékek százai egész télen át fejenként 2 koronáért üzték a ezt a sportot. A közellét miatt néha háromszor is megfordul egy-egy negyed órai időre délelőtt s délután a tanuló; némelyik 50—80—100 belépésre is használja jegyét s így alig kerül pár fillérbe a szülőnek az, hogy gyermeke naponta tiszta levegőn testét edzi fejlesztí és erősíti

4. A labdázás. Felnőttek uri társasága számára 1897. óta Lawn Tennis pályák rendeztetek be. Előbb 1, később 2—3. Az idén már a negyedik pálya is előkészítés alatt áll s 8 társaság üzi felváltva reggel és délután, midőn torna órák nincsenek a labdázás sportját.

5. Kerékpár gyakorlatok. Azok a felnőttek, a kik orvosi rezdeletből üzik a kerékpározás sportját, e kertre vannak utalva s tényleg itt kerékpároznak 1897 óta,

mert itt senki sem feszélyezi őket és pormentes területeken árnyas fasorban üzhetik a sportot.

6. Lövész iskola. Kolozsvár város törvényhatósági bizottsága 1900 május 31-én tartott közgyűlésén (16283 t. sz.) engedélyt adott az egyesületnek arra, hogy a nyári időszakban az épület helyiségében a lövész sport is gyakoroltassék. Jól tudjuk, hogy mióta a lövész egyesület feloszlott, a lövész házat a város rendeltetésétől elvonta, a véderő szempontjából is nagyon fontos eme sport fellendítése iránt, ez egyúttal kívül, 15 év óta Kolozsvárt sem a város, sem a társadalom részéről semmi kedvezményezés nem történt.

Mily célokra használtatik még a tornavivó épület? E cím alatt a memorandum bőven kifejti a tornavivoda hasznos voltát.

Ha rendeltetésétől elvonják az épületet.

Ha az épület és annak telke jelenlegi használatától elvonatik, az fog bekövetkezni, hogy a közönség ép úgy sürgetni fogja egy új tornavivó épület felállítását, miként az 1865—1872. között hét éven keresztül tette. A város nem fog elzárkózhatni ez elől sem, mert hiszen az iskolai tornacsarnokok a felnőttek testgyakorlatára nem szolgálhatnak, sőt nem is alkalmasak. Egy új tornavivó épület megfelelő udvarral, tekintettel arra, hogy e célra lefoglalható „disznópiacz” vagy bármely alkalmas terület, megfelelő helyen már nincsen, bele fog kerülni telek vétellel együtt 300.000 koronába. Egy-leti intézkedések lobonyoltására pedig külön közhelyről kell gondoskodni, s ez is bele kerülni fog legkevesebb 100.000 koronába.

Az ereklye muzeum gyűjteménye egyáltalán még nem bolygatható addig, a míg ki nem szemelnek annak céljaira a város valamely előkelő helyén egy olyan lakást, a melyben rendelkezésre álljon a jelenlegi helyiséghez hasonló nagyságu világos, száraz, tűzmentes szoba. Csak ilyen helyiségben lehet a jelenlegi helyé-
vő megbolygatás után szakszerűen, céljának, rendeltetésének megfelelően elrendezni. Ehhez még egy szoba és konyhából álló szolgálólakásra is leendő szükség.

1. Ennek bére, együtt véve tehető	3000 koronára
Ekkor már szükség lesz egy fizetett tisztviselőre.	
2. Ennek évi fizetése 2400 k. lakbér 00 k.	3.200 kor.
3. Egy irtókra évi fizetéssel	1 200 „
4. Egy szolgálóra	600 „
5. Utazási költség egy évre	600 „
6. Irodai és egyéb fentartási költségek	1.000 „
7. Fűtésre 600, világításra 400, előre nem látható költségekre 600 k.	1.600 „

Tehát évente terhelni fogja a város pénztárát 10.600 kor.

Ez évi kiadásnak megfelelő tőke kitesz K. 200.000

Ha most hozzá vesszük a fentebbi — K. 400.000 összeget, a rendőr istálló következtében befektetés kerül az első tíz éven belül 600.000 koronába. vagyis épen 30.000 korona évi kiadásba.

Harmincezer korona olyan évi kiadással, a mely 50 évig nem apad, hanem előre láthatólag évről-évre növekszik, megterhelni, az amugy is tulterhelt városi költségvetést, emelni 15°/o-al a pótdát, csupán azért, hogy a rendőrök lovai istálló, maguk a rendőrök pedig kaszárnyát kapjanak a tornavivó épületben, valóban gazdasági szempontból sem lenne hasznos és czélszerű dolog.

A felnőttek részére szükséges testgyakorló hely kérdését előre látással a jövőre tehát és a város anyagi megterhelhetése nélkül, a társadalom hozzájárulásával csak úgy lehet megoldani, ha eredeti rendeltetésének meghagyjuk ezt az épületet és annak területét.

A városossal kötött szerződés lejártával feloszlik ugyan a tornavivodai részvényesek egyesülete, de helyébe fog lépni vagy tornászó, vagy K. Athletikai Club mely a város megterhelhetése nélkül, a közönség áldozatkészségének igénybe vételével fogja állandóan lendületben tartani a testgyakorlás ügyét.

A muzeum gyűjteményét is vétek és érzékeny kár volna, miként ezt fentebb kimutattuk, most megbolygatni. Erre nézve az időben, a mikor dr. Tutsek Sándor városi törvh. b. tag felvetette a Mátyás háznak lebontását, helyére utca nyitást, a születési szoba helyén pedig egy kis stilszerű kápolna építését abból az anyagból, a mi az épületből kikerül, ekkor már néhai Albach Géza polgármester által napirendre vetetett annak kérdése, hogy az ereklye muzeum végleges elhelyezése miképen volna megoldható?

Albach Géza, kir. tanácsos, polgármesterrel a muzeum igazgatósága e helység jövőjét illetőleg tárgyalt. Megegyezés jött arra nézve, hogy a muzeum annak idején tőkét gyűjt, ebből kiépítik a muzeum megfelelő elhelyezésére a tornavivó épület emeletét, a mely építéshez a város téglával járul. E megállapodás folytán a muzeum igazgatósága, valamint a polgármester óhajta-
sára megtekintette az épületet Debreceni Balázs városi mérnök és Pákey Lajos tiszteletbeli főmérnök. Véleményt mondtak a kiépítésre, valamint a költségekre nézve is (Lásd a Történelmi Lapok 1897. júliusi 13—14 szám).

Miután a Mátyás király házat nem rombolták le, hanem nagy költséggel kiépítették ugyan, de örök időkre átengedték egy még csak eszményileg létező ethnografiai muzeum számára, itt nem részletezhető okoknál fogva minden korra megtagadván azt az ereklye muzeumtól, a muzeum jövőjére ma is az mutatkozik legalkalmasabb módnak, hogy a tornavivó épület emelete építtessék ki ennek céljaira.

A város előkelő helyén levő tornavivó épület tágas udvarával, árnyas fasorával, gondozott utjaival sokkal értékesebb objektum kellene, hogy legyen a városra nézve, hogy sem azt rendőri lovak számára lefoglalják.

Ez által ezt az értékes területet egy meddő czélra foglalná le a város, holott előnyös fekvésénél fogva az sokkal nagyobb használati értékkel bír, akár jelenlegi czélra használtassék, akár más magasabb kulturális czélra építtessék is ki.

Meggondolandó az, hogy a tornavivó épületet, ha most ily alárendelt jelentőségű czélra beépítetik, a városnak évtizedekig nem lenne módjában az, hogy valamely magasabb rendeltetésnek átadja mert a kaszárnya és istálló épületeket és azok berendezéseit 5—6 év múlva nagy kár nélkül alig lehetne eltávolítani.

Előterjesztésünk és tiszteletteljes javaslatunk azt bizonyítja, hogy a tornavivó épület megsemmisítése helyett gazdaságilag is sokkal előnyösebb megoldást találhat, ha keres Kolozsvár városa. Semmi szükség nincs tehát, hogy két fejlődésre képes, kulturális intézetet, alijában megsemmisítsen.

Az épület vivó termében ott vannak, a letűnt században a lovagiaság legkiválóbb képviselőinek arcképei. Ott van a nagy Wesselényi, Kendeffy, Jósika. Ott vannak a vivó msterek. Ezek alapítványokat is tettek, azzal a kötelezettséggel, hogy az általuk alapított intézet mindenkor temploma legyen a lovagiasságnak, iskolája a férfias erények kultuszának.

Rontsuk le ezt az iskolát? Rontsuk le azért, mert a 3 gymnasiumnak s az egyetemnek ma már van egy-egy torna-terme? és így a közönség csak most férhet hozzá. És dobjuk ki onnan az utcára a magyar lovagiasság egykori személyesítőinek olajfestéstű képeit és csináljuk a vivóteremből rendőrlovak istállóját?

Kegyelmes Urunk! Kolozsvár a letűnt századokban is sokszor lehetett és volt is nagy nyomorúságban. Mégis épített templomokat. Építette a főtéri, a farkas-utcái, az óvári, a Minorita, Piarista, a szentpéteri templomokat. Mikor ezek az utóbbiak felépültek, nem jutott eszébe, hogy azt mondja, hogy most már van elég templom, tehát a Zsigmond király alatt épült főtéri egyházból csináljunk kaszárnyát.

A testedzés és a lovagias erények ápolására csak egy helyisége, csak egy temploma van Kolozsvár közönségének. Ebben az egyben a muzeumnak a hazafias eszmék kultuszát is művelik. Ennek az egynek a számára védelmet kérünk kegyelmes urunktól, a pillanat hatása alatt keletkezett megsemmisítő határozattal szemben.

Kolozsvár, 1902. május 3.

Prof. dri Brandt József,	Vincze István,
Dr. Boros György,	Tokaji Géza,
Szekula Ákos,	Borbély Béla,
Széchy Ákos,	Bittó Géza,
Kuszkó István,	Gal Zsigmond,
Dr. Haller Gusztáv,	Pap János,
Bagaméri István,	Somody István,
Sebesta Jakab,	Koleszár Sándor,
Cseresznyés Gyula,	Lendvay Emil,
Stranskevits Ferencz,	Tamási István,
Kiss Tamás,	Magyary Mihály,
Bihacsy Gusztáv,	Virányi István,

Deáky Albert,
Kőváry László,
Nagy Gábor,
id. Warga Dániel,
Endstrasser Benedek,
Dr. Tompa Kamil,

Könczey Imre,
Kovács János,
Pünkösti Pál,
Striczky Árpád,
Mózik Károly,
Kende Ignác.

A magyar evezős egyletek országos szövetségének nemzetközi regattája.

Szepszámú előkelő közönség jelenlétében folyt le az idei regatta, mely a laikus szemlélőnek a startolók kevés száma miatt, nem nyújtott ugyan kellő szórakozást, annál nagyobb érdeklődést keltett azonban az evezéshez értők körében evezőseinknek, különösen a Pannonia tagjainak remek formája miatt. Bécsi ellenfeleiket oly fölényvel verték, hogy legalább egy klaszszissal jobbaknak kell őket tekintenünk. Különösen kivált a Pannonia junior-négyese, e csapat négyszer startolt s mindannyiszor nagy stílusban győzött és sikerült megvernie a monarchia ezideig legjobbnak tartott négyesét, a Normannok csapatát.

Manno Miltiadesben az idei bajnokban oly erőt birunk, a ki remélhetőleg meg fogja még egynehány esztendeig védeni Magyarország bajnokságát a külfölddel szemben Véleményünk szerint Manno még fejlődni fog, mert egy esztendei scull-özés nem elég, hogy benne tökéletes legyen.

A pannonia nyolczasa bámulato: keltett egüttes szép munkájával; a csapat öt tagja ezidei evezős s így annál nagyobb az érdeme a klub művezetőjének, hogy nagy fáradságot igénylő buzzalmával, melyet ily csapat kiképzése igényelt, egyletét oly győzelemhez juttatta.

A Pannonián kívül még a Neptun aratott szép diadalt a bécsieken, megvervén a Donauhortot a II-od osztályu négyesben s ezzel megezáfolta sokak véleményét, a kik e régi egyletnek már-már letűnni látták dicsőségét.

Midőn még a Duna ezidei klinker-csapatának kiadós nyugodt csapásait méltatjuk, melyekkel gyorsan siklottak tova a kijetölt pályán, áttérünk az eredmények részletezésére.

A verseny részletes lefolyása a következő:

1. *Egyes verseny.* Junior evezősöknek. Első Hajós Károly (Neptun B. E. E.), második Parnitzky Lonárd (Pannonia E. E.), harmadik Sney Hugó (Duna B. E. E.) Idő 5' 55".

2. *Állami díj.* Négyvezős verseny kormányossal juniorok számára. Első Pannonia Evezős Club; Gräfl Cdon, Halmay Zoltán, Bauer Rudolf és Gillemot Ferencz. Kormányos Raics Lajos. Második Wiener Ruderverein Donauhort: Adensamer János, Foregger Frigyes, de Gregori Archimedes és Lechner Rudolf. Kormányos Keiler Rudolf. Idő 5' 55"

3. *Kisérleti verseny.* Palánkos hajók. Első valko-
verben a Pannonia Budapesti Evezős-Egyesület: Jakab-

falvy Ferencz, Ottlik Tihamér, Faubl Gusztáv és Koch Elek. Kormányos Farkas László. Idő 6' 27"

4. *Bajnoki verseny.* Sciff-verseny Magyarország evezős bajnokságáért 1902. évre. Első Manno Miltiades (Pannonia B. E. E.) második Richter Géza (Győri Cs. E.), Wetzel György (Nemzeti H. E.) diszkvalifikálva. Idő 5' 37".

5. *Tiszai regatta-szövetség díja* Négyevezős-verseny kormányossal. Első a Pannonia Evezős-Club: Gillemot Ferencz, Bauer Rudolf, Halmay Z., Gräfl Ö. Kormányos Koch S. A Wiener Ruderverein Normannen feladta a versenyt, mert egyik evezősének lapátja kettétört 5' 37".

6. *Négyevezős-verseny kormányossal.* Palánkos négyes. Első valkoverben a Duna Budapesti Evezős-Egyesület: Horányi Emil, László Mihály, Czukor Károly és Hangos Béla. Kormányos Keller Béla. Idő 6' 37¹/₂".

7. *Első osztályú négyevezős-verseny kormányossal.* Első a Pannonia Evezős-Club: Gillemot Ferencz, Bauer Rudolf, Halmay Zoltán, Gräfl Ödön. Kormányos Koch Sándor. Második Ruderverein Normannen: Altmann Pál, Pöllinger Rudolf, Skerlán Ferencz és Kramer Rudolf. Kormányos Branneis Ferencz. Idő 5' 37".

8. *Másodosztályú négyevezős-verseny kormányossal.* Első a Neptun Budapesti Evezős-Egyesület: Gulácsy Dezső, Plósz Pál, Miklos Lajos és Lakner Károly. Kormányos Szabó Gyula. Második a Wiener Ruderverein Donauhört: Adensamer János, Foregger Frigyes, de Gregori Archimedes és Lechner Rudolf. Kormányos Keiler Rudolf. Idő 5' 55".

9. *Nyolcvezős-verseny kormányossal.* Első a Pannonia Evezős-Club: Ranzenberger János, Raics Lajos, Wampetics Ferencz. Kauser Árpád, Gräfl Ödön, Halmay Zoltán. Bauer Rudolf és Gillemot Ferencz. Kormányos Koch Sándor. Második a Duna Budapesti Evezős-Egyesület: Schey Hugó, Huszár Ernő, Vizvári Ottó, László Mihály, Adorján Dezső, Somogyi Aladár dr., Futtaky Árpád és Horányi Emil. Kormányos Schey Ernő. Idő 5, 27".

S.-V.

A görög gimnasztika eredete, értéke, oka és helyisége.*)

Irta: **Szemző Lajos.**

A legjobb futó nevét legelőször kiállították ki s csak utána a többi győztesét. A díj olajágkoszoru volt, melyet a versenybírák sajátkezüleg tettek a győztesek fejére. E koszoru egész Görögthonban a legszebb dicsőséget jelképezte s a győztesnek még szülővárosára is nagy dicsőség volt; a győztest diadallal vitték haza, a költők megénekelték, otthon polgártársai újabb kitüntetésekben részesítették, márványszobrot emeltek neki szülővárosában és Olimpiában, hol későbbi időben százakra menő

Ily szobrok voltak láthatók. A győző neve és dicsőségének hirtel bejárta egész Görögországot.*)

Az olimpiai versenyek minden negyedik évben tartottak, daczára a torróságnak, a csipő legyeknek és bogaraknak s a friss víz hiányának. E versenyeket érdekessé tette még a mindenfajta művészek odaözönlése, kik Kr. e. V. sz. óta, arra használták fel a nagy ünnepeket, hogy ott a szónokok és költők műveiket előadják, a festők képeiket kiállítsák.

Nagy erkölcsi és társadalmi hatása volt ez ünnepeknek. Szónokok, költők, harcosok, államférfiak és bölcsészek, kik különben talán sohasem jöttek volna össze, itt megismerkedtek s ezzel egyesek, sőt országok is, jó viszonyba léptek egymással.

A *pithiai* ünnepek Delfi mellett a Parnaszszosz lábánál fekvő síkságon, a nyár végén folytak le, Apollón tiszteletére szintén minden negyedik esztendőben, az olimpiád harmadik évében; fuvola-, kocsi- és futási versenyekből s a fiuk pankration gyakorlatából állottak. Jelentőségük 586-ban Kr. e. kezdődött.

Az *iszthmosziak* a Korinthosz melletti földszoroson Poszeidón tiszteletére, a némeaiak Zeüs tiszteletére tartották, minden második évben. Ezek Kithara versenyből, egyszeri és kettős futásból, birkózásból és ökölvívásból, ló- és kocsi-versenyből állottak. Díjul a pithiaiak babékoszorut, az iszthmosziak és némeaiak borostyánt, vagy fenyőágkoszorut is adtak.

A görögöknek a test képzésében elért eredményét nemcsak a fénykorukbeli dicső harcok tanúsítják, hanem világosan mutatják azok a szobrok is, melyek a görögöktől fenmaradtak s melyeknek szemléléséből meggyőződhetünk, milyen szép arányos és erősen fejlett testet nyertek e szobrok mintái. Általában, a mint azt a történelemből tudjuk, a görög nép élete csupa önértékes versenyből állott.

De a görögök összhangzatos nevelésének eredménye a szellemi téren, különösen a jellemképzésben is mutatkozott, mert eitekintve a harci bátorságtól, jórészben a görögök rendszeres gimnasztikájának köszönhető; a számra csekély görög nemzet oly sok nagy jellemű férfit tudott felmutatni.

A győztesnek egyetlen jutalma, disze volt a koszoru; későbbben, mikor a görögök gimnasztikája (és ezzel nemzetük) hanyatlani kezdett, az anyagi érdek lépett előtérbe. Részben a fényűzés növekedtével, bekövetkezett az elpuhulás korszaka, részben a gimnasztikát

*) Egy görög aggastyán meghalt örömeiben, midőn győztes fiát keblére ölelte. Temetésére elment az egész ünneplő nép. — *Diagoras* (Roioszból), nemes görög, ki ifjúkorában maga is versenygyőztes volt, öreg korában két fiát Olimpiába vitte s mindkettőt megkoszorúzták. A fiuk nemes megillatással atyjuk fejére tették koszoruikat s a boldog atyát vállaikra véve, a tömegben körülhordozták. Mindenki örült szerencséjének, virágokat szórtak rá és egy spártai így üdvözölte őt: »Hallj meg *Diagoras*, hisz csak nem akarsz az égbe emelkedni!« A földön t. i. nagyobb szerencse nem érhető. És *Diagoras* a nagy boldogságtól áthatva, élettelenül dőlt fiai vállaira.

a pályadíj nyérése végett kenyérkeresetből üzö athléták*) teszi a testet, sűrűvé a vért és romlottá a nedveket. lealacsonyították s csupa látványossággá változtatták a nagy ünnepeket, mi által a gimnasztika vesztett tekintélyéből.

A rómaiak.

Az ókori népek közül a rómaiak általában véve rendszeresen nem gyakorolták a gimnasztikát. Bár ők is üzték ugyan a testgyakorlás mindenféle nemeit, ezeket azonban korántsem ápolták oly tüzetesen, mint a görögök.

Ennek az oka abban is keresendő, hogy a rómaiak a görög gimnasztikát csak akkor tanulták megismerni, a mikor az már sajátos, rendszeres jellegű kivétel volt. Ők a pillanatnyi haszonra tekintettek és csak az egészség és a harcászati erő és ügyesség czéljából becsülték a testmozgásokat. A nép maga semmiféle testgyakorlatokat nem üztött; általában a görögök gimnasztikai rendszerét az életre teljesen fölösleges munkának tartották.

A katonai nevelés azonnal megkivánta, hogy a gimnasztika különböző nemei taníttassanak. Gyakorlatok kellett a fátást, az ujonczoknak a katonás járást, az ugrást akadályokkal is és az uszást. A vívást faoszlop ellen gyakorolták, a kezdők lovaglását pedig fából készült lovon. Nagyon ügyeltek arra, hogy a lóra jobbról és balról tudjanak felugrani és felülni.

A labdajátékokat nagyon szerették. Majd léggel fejt ballónt (follisz), melyet magasba dobtak, vagy homokkal töltött nagy gömböt, melyet valahová felkötve, kézzel vagy lábbal idő-oda löktek, majd kisebb labdával (pila) játszottak, sőt könnyű tollas labda (puganika) is kedves játékszerük volt. Játékban örömmel vettek részt még a consulok, sőt a császárok is; maga Julius Caesar is labdázott. Külön arra szolgáló helyiségeik nem voltak, bár később palesztrát és gymnaziumot építettek ugyan, de ebben sem üzék rendszeresen a testgyakorlatokat, inkább csak szórakozásból nézték a jószántukból gyakorló felnőtteket és ifjakat.

Labdajátékok számára külön helyeket építettek, melyeket »sphäris'erium«-nak neveztek; minden előkelő rómainak volt egy ilyen labdázó helye.

Domiczián ideje alatt a leányok is résztvettek a versenyfutásban. A nőnem különben nem vett részt a testgyakorlatok üzésében.

Sem az állam, sem egyesek nem gondoskodtak a gimnasztika rendszeres gyakorlásáról. Ez mindig a szülők

*) »Athlétész« (athlétá) volt az olyan férfi, a kinek kenyérkeresete volt a versenybirkózás. Szigoru rendszabályokat kellett megtartaniok, minő pl az a tilalom, hogy akár esellel, akár durván kieroszakolják a győzelmet. De általában elítelték az athléták egyoldalúságát, hogy t. i. csakis testükkel törődtek. *Európaiész.* egy szatírdramájában korholja őket, hogy a hazájuknak semmit sem használnak, öreg korukban meg épen hasznavehetetlenek; Szólón is túlzásnak mondja az athléták ünneplését; *Galénusz* orvosi szempontból gáncsolja, hogy gyakorlásukra mennyi erőt kell feccsérelniük s hogy életmódjuk lomhává

vagy a nevelők belátására bízottak. A szokás azonban magával hozta, hogy rendszeren fürdés előtt végeztek testgyakorlatokat. Arra törekedtek, hogy a testet bármilyen gyakorlat által felmelegítsék, mielőtt fürdőbe mentek. A fürdést legjobb előkészítő eszköznek tartották az evéshez. Fürdőhelyeikre nagy gondot fordítottak, a mi abból is kitünik, hogy azok terjedelem s kényelem és fényűzés dolgában felülmúlták a testgyakorló helyeket.

Későbbben megjelent a testgyakorlat a czirkuszokban és amfiteátrumokban (Collosseum), míg innen is a vadállatokkal való küzdelmek borzasztó s a gladiátorok vívásainak undok látványa kiszorította.

Természetes, hogy későbbben az uralomra jutott kereszténység a testgyakorlat nemes intézményét teljesen elfajult állapotban tanulta megismerni: a többi pogány vívmányokkal, művészetekkel stb, együtt üldözőbe vette és köréből kiszorította. De különben is a testgyakorlatok sajátosságában rejlik, hogy az minden általánosságá mellett is hiven visszatükrözött képét nyújtja annak a népnek, melynek sajátja s melyben ápolásra talált; változások nélkül egy nemzet sem teheti magáévá. Csak új, az illető nemzet sajátosságának megfelelő változtatások által lehet az illető népnek valódi és maradandó nemzeti birtokává.

Vége.

Testnevelési ügyek *

az 1900—1901-iki értesítők alapján.

(I. Játékdélután, II. Programmtervezések, III. Ifjúsági egyletek, IV. Test- és erőmérések, V. Vegyesek)

I.

Tulajdonképen nem kimerítő képét akarom az alábbi sorokban adni e fontos ügy jelenlegi állapotának, hanem csupán egynehány jelenségre rámutatni, melyekből a középiskolai testi nevelés terén az újabb időben észlelhető haladásra következtetés vonható. Mert haladást okvetlenül kell várnunk azon mozgalmak és fáradozások után, melyeknek néhány éve ezen a téren tanui vagyunk. Legtanulságosabb volna, igaz, az országos ifjúsági tornaversenyek hatását kutatni úgy az egyesekre, mint az egész ifjúságra és az iskolai élet alakulására. Ez azonban most még korai fáradozás, mert ily intézmény, míg maga egészen meg nem állapodott és meg nem szűnik ujtítás és ujdonság lenni hatására nézve, tulajdonképen alaposan és helyesen meg sem ítéhető.

A második s tán még fontosabb ujtítás tudjuk, a kötelező játékdélutánok behozatala a most folyó iskolai évben már az összes osztályokba. Ennek is csak pár év múlva lehet majd látni a hatását. Addig maga ezen intézmény a szerzendő tapasztalatok alapján még sok igazításra és kiegészítésre szorul. Hiszen már azon is van fennakadás, hogy tényleg kötelező-e hát az a »kötelező játékdélután« minden egyes növendékre, a ki

*) Magyar Paedagogia, XI, 5., 6.

orvosilag nincs felmentve, s igazolatlan órának veendő-é az elmulasztása. Bár elég világos a miniszteri rendelet, az ilyen és egyéb kérdésekben, a milyenek bizonyára nagy számmal fognak felmerülni a megvalósításnak épen az első évében. külön-külön döntésére lesz szükség az arra hivatott fórumnak. Hogyne, mikor akad olyan fölfogás is, a mely kétségbe vonja magának a rendeletnek a jogosultságát, mint a mely a középiskolai törvénybe ütközik, akkor, mikkor a törvényben megállapított heti maximumát a kötelező óráknak feljebb emeli. Igen ám, csak hogy nézetem szerint az a játék még sem veendő „tanórának“, a melyre a fiuknak készülniök kell. Azt csak elismeri minden ellensége a játéknak és tornának, hogy nem lehet azt kívánni, hogy az iskolából hazaérve a fiu egyfolytában tanuljon, míg megint iskolába nem megy, hanem hogy szabad mozgásra és főleg szabad levegőre is feltétlenül szüksége van. „De keresse azt ott és akkor, a hol és a mikor neki legalkalmasabb; ne kényszerítsük arra, hogy azt a délutánt szánja rá, a mit tán másra akar fordítani.“ Erre azt felelem, helyes és nagyon kívánatos volna, ha ezt a dolgot a fiura vagy a szülőkre lehetne bízni. Csak hogy épen, mert ez nem bizonyult lehetségesnek, azért kívánta a miniszter ur egységesen rendezni az egészet s ezzel gondoskodni a testi felfrissüléséről annak a fiunak is, a ki maga nem látja be a szabad levegőn való mozgásnak a szükségét. Itt tehát a látszólagos kényszer az egyén saját érdekében történik. A ki szívesen játszik, a mit hálá istennek, az ifjuság részéről határozottan állíthatunk, arra nézve ez úgy sem kényszer. Azok pedig, a kiket még most némileg nógatni kell, majd idővel szintén megkedvelik társaiktól a játékot. Csak helyesen kell azt vezetni, a mi nem kevés paedagogiai tapintatot s ügyszeretetet kíván.

Hogy mennyire nincsen helyén itt az az okoskodás, hogy a törvényt szabta heti óramaximumot nem lehet miniszteri réndelettel feljebb emelni, mutatja az is, hogy abban a maximumban nincsen benne pl. a templomba járás ideje, pedig az is kötelező s meghatározott órához van kötve! Mégis eddig még senki sem támadta uteg. Csak be kellene látni azt, hogy azzal a játékkal épen egyik feltételét szerzi meg a fiu annak, hogy a többi teendőiből rá háramló fáradságot könnyebben elbirja, s így a játékból az elméleti tárgyaknak is hasznuk kell hogy legyen.

Ez az idegenkedés majd idővel megszűnik, ha véglegesen beleilleszkedik majd a játék az iskolai élet rendjébe.

II.

Testnevelésügyi programmértekezések.

Koronczy Imre: »A játék a nevelés szempontjából«. (Székesfehérvári áll. főreáliskola. 3—15. l.)

Antolik Károly: »Az ifjusági játékok«. (Pozsonyi áll. főreáliskola. 23—33. l.)

Pethe Ferencz: »A mai testnevelési rendszerről«. (Eperjesi kath. főgymnasium. 1—12. l.)

1. Az első helyen említett értekezés ismert és helyes elvekből magyarázza a játéknak, általában a szabad levegőn való mozgásnak jogosultságát és szükséges voltát. A szabad levegő a gyermek eleme s a játékot még a komoly munka éveiben is megkívánja. A ki nem volt gyermek, az sohasem lesz férfi. Ezt a régi igazságot mintha feledni kezdtük volna, s azért szükséges a leendő férfiakat úgy nevelni, hogy gyermekek maradjanak addig, a míg lehet. Nem az a fő, hogy játszunk és tán kényszerítve, hanem az, hogy mindenki kívánja a játékot; akkor a siker nem fog elmaradni.

Szerzőnk végig vezeti az olvasót a görögök, rómaiak és a középkor játékaiban, majd a játéknak a fizikumra való hatását vázolja. A görögök majd minden játékot játszottak, s eredeti, ujkori találmánnyal alig büszkélkedhettünk. Ezzel némileg ellentétben mégis nagyon hangsúlyozza, hogy eredeti magyar játékokat kell játszani vagy az idegen eredetűnek nemzeti karaktert adni. Ezt a minden áron való magyarosítást a játéknak, a mit különben mások is gyakran hangsúlyoznak, azért tartom tulásnak, mert változást bizonyosan szenved majd mindenféle játék nemcsak a különböző nemzeteknél, hanem egy és ugyanazon hazának különböző vidékei szerint is. A játszókat ezeket a nekik leginkább megfelelő változásokat magok teszik meg, de legtrikáiban azzal a szándékkal, hogy nemzeti bélyeget üssenek az idegen eredetű játékra.

Helyeslendő a szerző felfogása a játék és a torna közti viszonyról. Sokan ujabban a játékláztól megkapva, határozott ellenségei lettek a tornának. Bizonyos, hogy az ilyenek azelőtt sem voltak barátjai. Koronczy már tanári hivatásánál fogva is, igen helyesen párhuzamosan mivelendőnek tartja a kettőt; minden kizárólagosság kerülendő.

Tornászati kirándulást szép számmal tettek a székesfehérvári reáliskola növendékei (89. lap.)

2. A pozsonyi főreáliskola igazgatója az ideit értesítőben leírja azt a labdajátékot, melyet iskolája a tavaszi ifjusági tornaversenyen Budapesten bemutatott, s melylyel nagy tetszést aratott. Ez „a magyar csatajáték“ A játék leírását rövid elmélkedés előzi meg a játék fontosságáról. A csatajátékon kívül még öt más új játékkal ismertet meg minket az igazgató úr. Ezek czimeit: I. Budavár ostroma, melyet különben szintén játszottak a budapesti tornaversenyen; III. A piski hid; IV. Farkasverem; V. Római czirkusz; VI. Czelbadobás. Mind ezekhez felvilágosításul az első felállítás képe van csatolva a játéktér méreteinek megjelölésével. Labdával és lábakkal történnek e játékok, legtöbbjének a célja a saját pártjabeli bábok érintetlenül hagyásával az ellenfél bábuit ledobni. A leírás pár helyen kissé szűkszavú: a „piski hid“-nál pl. nem tudni, hogy mind a hat dobó egyszerre dob-e, s egyszerre szalad-e valamennyi a labdákért. Nagyon megkönnyítette volna a megértés munkáját, ha minden játék elején röviden meg volna mondva a végcél. Úgyes játék valamennyi, de igen nagy figyelmet

kiván, s azt gondolom, gyakran eshetik hiba a szórazottabb vagy pajkosabb fiuk részéről. Állandó felügyeletre s a tanár jelenlétére pedig okvetetlenül szükség van s más játszó csoportot nem kísérhet figyelemmel a tanár. E játékok elterjedést nagyon elő fogja segíteni az, hogy Germán János ismert zilahi labdagyáros a megrendelt árukhoz mellékeli a leírásukat.

3. *Pethe Ferencz* rövid értekezésével igen derék dolgot végzett. A tanuló-ifjúságnak van szánva, s minden sorából szerzőjének az ügy iránti szeretete, mondhatni lelkesedése sugárzik ki. Bizonyára nagy élvezettel fogják olvasni azok, a kiknek szánva van; főleg azért is, mert helyesen eltalálta azt a hangot, melyen az ifjúsághoz írásban szólni kell. Nemcsak azok. Mondhatom, magam is igazi örömmel olvastam. Helyesen válogatta ki *Pethe* a történeti anyagból csak a legfontosabb momentumokat, a midőn először a német tornászati rendszerről, azután az angol atletikáról szól. Az előbbi nemzeti czélok elérésére határozott terv szerint fejlesztették Jahn-tól kezdődőleg, az angoloknál pedig a társadalmi tevékenységnek megfelelően a játék terjedt el. Mindkét iránynak a főelveivel megismerkedik a tanuló, de a tulhajtásokkal is. A német rendszernek egyoldalú követése pedanteriává fajul, a szórazottató elem majdnem teljesen hiányzik belőle, főleg mióta a Jahn hangsúlyozta tornater helyébe mindinkább a tornacsarnok lépett. Az atletikának meg nálunk különösen kezdetben a hiúságra csábitó éremhajhászat folytán szintén sok ellensége volt s van ma is.

(Folyt. következik.)

14966/902. szám.

PÁLYÁZATI HIRDETMEŒY.

A nagykanizsai róm. katolikus főgymnáziumnál megüresedett torna-tanári állásra pályázatot nyitunk.

A megválasztandó torna-tanár kötelessége a főgymnáziumba heti 24 órában a tornát az állami tanterv és utasítások szerint tanítani, ezenkívül az összes játékokat ellátni.

Javadalmazása 1600 korona évi fizetés és 400 korona lakbér, továbbá igénye lesz a törvényes ötdéves pótlékhoz és az országos tanári nyugdíjintézetnek kötelezett tagja.

Pályázók Nagy-Kanizsa város rendezett tanácsához czimzett folyamodványokat, melyekhez római katolikus vallásukat igazoló keresztlevelet, végzett tanulmányaikat, főgymnáziumi tornatanári teljes képesítésüket, egészséges testalkatásukat igazoló hiteles okmányokat mellékelni tartoznak — folyó évi aug. hó 27-ig nyújtják be.

A választást a városi képviselő-testület fogja eszközölni, a meghívott pályázó egy évi eredményes működés után fog véglegesítettetni.

A megválasztott torna-tanár állását, megválasztásától számított 8 nap alatt elfoglalni tartozik.

A városi tanács

Nagy-Kanizsán, 1902. augusztus hó 13-án.

Lengyel Lajos,
polgármester.

Különfélék.

Tornavizsga. A zalaegerszegi főgymnasium ifjúságának június 21-én délután volt a torna vizsgája az iskola udvarán és a város végén lovagló téren. Az a

ifjak ügyes katonai rendgyakorlatokat mutattak be; fel-tűnt a rend és fegyelem, a mi Takács József torna-tanár dicséretére válik. Ügyes volt a buzogány forgatás is. A szertornázás és atletikai gyakorlatok semmikép sem mehetnek jól azon a kis udvaron. Magok a diákok sem férnek, a vendég néző közönséggel összegabalyodva hangyabolyhoz hasonlít az egész. Pedig hogy érdekes fontos ez a festgyakorlat, mutatja az is, hogy igen nagyszámu közönség tisztelte meg az iskolát látogatásával. A futó és egyéb játékversenyekekre ki kellett menni egy kilométer távolra. Kijött a közönség is, a melyik nem restelte. Így elég hosszúra nyult az egész tornavizsga. A jobb tornászok jó eredményeket értek el. A versenyek között megemlítjük a következőket: 1. A nyujtón a legjobb tornászó Pintér Ernő VII. oszt. utána csinnal tornászik Klosovszky Ernő is VI. oszt. — Jók még itt Mattersdorfer Ignác VI., Sárly Sándor VII., Thassy Kristóf VI., Pávliscek Kálmán VII., Spiegel H. VI. stb. 2. A távolugrásban Garancsaj György V. oszt. 450 cm. ugrott. 3. A magas ugrásban Andalits Lajos VIII. 155 cmt., Csácsics József VI. oszt. 150 cmt. ugrott. 4. Egy csapatversenyben a VI. oszt. legyőzte a VII. osztályt. (Sulydobás és magas ugrás) 446 ponttal. Sulydobásban Csácsics a legjobb. 5. Sikfutásban az I. osztályban Kummer Vilmos, Gráner Lajos a legjobbak: a II-ban Holczer, (III., IV. és V. nem futott) a VI-ban Csizmadia György, VII-ben Sárly Sándor, Andalits, Czukelter József. 6. A kötélmászásban kitűntek: Slemmer Sándor, Rosner és Takács József III. oszt. Schwarcz, Késmárky és Behm János IV. oszt. — Kár, hogy a VIII. oszt nem vesz részt a tornavizsgákon.

Osztrák hangok a magyar evezősökről. A bécsi »Allgemeine Sportzeitung« következőkép nyilatkozik az szerepelt magyar evezősökről: Természetesen rendkívül érdekes volt az egyes versenyzők és legénységek technikájának szemlélése és összehasonlítása. A legjobb benyomást természetesen a magyarok tették. Lélekemelő látványt, mily magaslatra vihet tisztos törekvés és lelkiismeretes munka és reméljük, hogy a bécsiek a magyarok működését utánozni s ha lehet, azon még tul is tenni fognak.

Legnagyobb érdeklődéssel néztek a „Pannonia“ junior-négyese elé, mely körül valóságos legendakör szövődött. Ez esetben a *fama* nem is túlzott, mert ezen juniorok valóban olyan legénységet képeznek, mely a legjobb senior-legénységnek alig-alig enged.

Bámulatos athleta alakok, csupa izom és in. Ezen magyarok rögtön figyelmet keltenek: technikájuk kitűnő.

A pannon Manno Miltiades, a ki az osztrák bajnokságot nyerte, valóban ideális evezős alak. Nem imponál erejével, hanem stílusával és nyugalmával.

Az angol uszók. A Magyar Uszó-Egyesület legjobb versenyzői Bécsben az angol bajnokokkal is mérköztek augusztus 15-én. Ebből az alkalomból érdemesnek tartjuk Mr. J. A. *Jarvis*-nek, az angolok első bajnokának véleményét ismertetni az angolok uszósportjáról.

Jarvis leleplezi nemzetét, mikor azt mondja, hogy az angol, bár vízparton lakik, nem igen érdeklődik az uszás iránt. A szabadban fürdők között csak minden ötödik tud uszni, a hölgyek meg sohasem fürödnek két lábánál mélyebb vízben; a sekély helyen öten-hatan összekapaszkodnak és le-leülnek a vízben. A katonáságnál sem oktadják uszásra az embereket, sőt mint a világ legtöbb tengerésze, úgy az angol tengerész sem igen tud uszni; ritkaság közöttük, a ki fölntartja magát a víz színén, ha a tengerbe esik. A dél-afrikai háboruban is igen sok angol katona fult a vízbe, s a kolenzói csatában sok ember, bár megszabadult a Mauser-golyótól, belefult a folyóba, a melyen menekülés közben akart kelni. Az uszás oktatásával keveset törődik az angol, pedig minden a tanítástól függ; Polinéziában a kis gyermekek még jární sem tudnak, mikor már uszni tanítják őket. Az angolok közül azonban azok, a kik az uszósporthoz szánják magukat, fölülmulthatatlanok, mert páratlan kitarással gyakorolják magukat. A legnagyobb makaességáal folytatott tréning alatt semmi mással nem törődik az angol, s nemcsak a fáradtságot, hanem az időt sem sajnálja. Ezzel az egyoldalú erőfeszítéssel aztán a sport egy-egy ágában oly sokra viszi, hogy minden más nemzet fia hiába versenyez vele. Érdekes megemlíteni, hogy *Jarvis*, a világbajnok igen jó husban levő ember, nem dohányos és a szeszes italoktól tartózkodik.

Székrenyessy Kálmán fogadása. Megkértek bennünket a következő sorok közzétételére: Ugy értesültem, voltak és vannak, a kik azt mondják, ezelőtt talán képes voltam a Balatont külsegély használata nélkül átuszni, most azonban, mint 56 éves, már képtelen vagyok erre, kiváltképpen szemük láttára. Ha az illetők nem szószátyárok, hanem állításukat pénzfogadással készek támogatni, úgy vagyonosabb ismerőseim több ezer koronára rugó pénzfogadást kínálnak az illetők ellen ama föltétellel, hogy ők a netán megnyert fogadásösszeg felét a hirlapírói segítőegyesületnek adományozzák. A verseny-bizottságot a budapesti napilapok sportrovat vezetőiből alakítanók meg. Föltételül csak azt kötöm ki, hogy a balatonfüredi Deák Ferencz-sétány partjáról a tihanyi partra s onnét nyomban vissza — külsegély hasznalatának kizárásával történő uszásra — kötött fogadás legalább 5–6 ezer koronára rugjon. A tét s az ellentét a hirlapírói segítő-egyesület pénztáránál előre leteendő. Ez évi augusztus 20-áig tartom fenn eme fogadásajánlatot. Tisztelettel Budapesten, augusztus hó 4-én. *Székrenyessy Kálmán* hirlapíró.

A **Magyar Athletikai Club** nemzetközi atletikai versenye július hó 15-én nagyszámu közönség jelenlétében folyt le a margitszigeti sporttelepen.

Külföldi versenyzők közül a bécsi Sax L. és a prágai Weicmann jelentek meg, kik azonban ez alkalommal nem nagy sikert értek el. Sportszempontról az eredmények teljesen kielégítők, sőt egyes versenynemekben a hazai rekord meg is javítottott, így a rudugrásban

Kauszer Jakab az eddigi rekordot 3:36 m. re emelte, távolugrásban Gajzágó, a négy angol mfd.-es futásban Bredl javította meg a fennálló rekordot.

A verseny számai között a legérdesebb volt az egy negyed angol mfd.-es síkfutás az *Andrássy vándordíjért*, melyben legjobb futóink vetek vetek részt. A verseny eredményét a zsüri *Niernsee* Gyulának (Pozsonyi T. E.), *Ugró* László (M. U. E.) ellen beadott óvására megsemmisítette és utóbbit e vándordíjban való részvételtől eltiltotta. E versenyt legközelebb fogják újból megtartani. A versenyszámok között szerepelt még két bajnokság is. Az első volt az egy angol mfd.-es síkfutás, melynek győztese Bredl Pál (M. A. C.). A második bajnokság Magyarország távolugrási bajnokság volt, melyet *Gajzágó* Tibor (B. E. A. C.) nyert meg.

A verseny részletes eredménye a következő:

I. *Gerenday-vándordíj*. 100 yardos síkfutás. Első Schubert Ernő (M. U. E.), második Thaly Ernő (M. A. C.), harmadik Koppán Pál (M. A. C.). Idő 10³/₅''.

II. *Rúdugrás*. Első Kauszer F. Jakab (M. A. C.) 3:36 m.-el (országos rekord), második ifj. Sasse Károly (M. A. C.) 2:98 m.-el, harmadik ifj. Silberleitner Ferencz (M. A. C.).

III. *1 ang. mfd.-es síkfutás Magyarország bajnokságáért*. Védő *Gillemot* Ferencz (M. A. C.) Első Bredl Pál (M. A. C.), második Bodor Ödön (M. U. E.), harmadik Sax Leopold (Bécs, W. A. C.). Idő 4:48''.

IV. *Távolugrás Magyarország bajnokságáért*. Első Gajzágó Tibor (B. E. A. C.) 6.54 m.-el (országos rekord) második Schubert Ernő (M. U. E.) 6:40 m.-el, harmadik Koppán Pál (M. A. C.)

V. *Súlydobás*. Első Crettier Rezső (M. A. C.) 12:23 m.-el, második Strausz Gyula (B. E. A. C.) 11:70 m.-el, harmadik Thaly Ernő (M. A. C.)

VI. *Kalapácsdobás*. Első Sailer Gyula (B. E. A. C.) 25:93 m.-el, második Strausz Gyula (B. E. A. C.) 25:86 m.-el, harmadik Hübschl Kálmán (M. A. C.)

VII. *220 yardos síkfutás* (handicap). Első Vajda Károly (B. A. K. 10 méter előnnyel), második Gorka Ágost (B. Sp. C.) 10 méter előnnyel, harmadik Pártos Géza (B. A. C.)

VIII. *Észterházy-émlékverseny*. 4 ang. mfd.-es síkfutás Első Bredl Pál (M. A. C.), második Weicmann (Prága, A. K. Sparta), harmadik Penninger Gusztáv (M. U. E.). Idő 23' 11⁴/₅'' (országos rekord). S.-V.

A **szegedi regatta**, melyet a tiszai regatta-szövetség legutóbb rendezett, igen egyhangu lefolyásu volt, a mennyiben az egy pannoniát kivéve az összes budapesti egyletek attól távol maradtak és így az összes versenyek a jó formában levő Pannonia könnyü zsákmányává lettek.

Bármily örvendetesek a Pannonok szép győzelmei, mégis igen sajnós jelenség, hogy nagy fölényükkel a többi egyleteket teljesen elriasztották a versenyzés teréről; természetesen ez csakis az utóbbiak hibája és nem vall valami nagy önbizalomra.

A verseny délután 2 órakor kezdődött és az esti órákban végződött.

A verseny részletes eredménye a következő:

Senior-négyes. Indult a Szegedi Csónakázó-Egyesület és Pannónia. Első Pannónia.

II. *Junior-sciff.* Indult Szeged és Pannónia. Első Parniczky Loránt (P. E. C.).

III. *Junior-négyes.* Indult Szeged és Pannónia. Első Pannónia.

IV. *Senior-sciff.* Indult Pannónia egyedül. Első Manno Miltiades.

V. *Palánkos-négyes.* Indult Pannónia és Szeged. Első Pannónia.

VI. *Nyolczas-verseny.* Indult egyedül Pannónia. A negyedik versenyre nevezett *Nemzeti* és *Duna* s a hatodik versenyre nevezett *Nemzeti* és *Maros* nem jelent meg a startnál.

A Magyar Uszó-Egyesület kétnapos meetingje. Ez évi athletikai versenyének sorát a Magyar Uszó-Egyesület július hó 21-én és 22-én tartott kétnapos meetingjével kezdte meg, melynek eredményei következők:

Első nap.

I. *Súlydobás távolba (junior).*

1. Maczelka Gábor (M. O. G. A. A. K.) 10.08 m.
2. Borbély Elemér (B. T. C.) 9.27 m.

II. *100 yard (junior).*

1. Vajda Károly (B. A. K.) 10 $\frac{1}{5}$ '.
2. Mező Béla (M. A. C.)
3. Ugró László (M. U. E.)

III. *1609 m.-es fuás-handicap.*

1. Penninger G. (M. U. E.) 4' 50".
2. Bodor Ödön (M. U. E.)
3. Geber Adolf (M. U. E.)

IV. *Magasugrás-handicap.*

1. Dános Árpád (M. U. E.) 179 cm.
2. Ugró László (M. U. E.) 170+5 cm.
3. Zoltán Ernő (M. T. K.) } holtverseny
4. Fehéry Ákos (M. U. E.) } 157 $\frac{1}{2}$ +15 cm

V. *3218 m.-es junior-futás.*

1. Felkai Iván (M. A. C.) 11' 32".
2. Penninger Gusztáv (M. U. E.)

VI. *Ezyleti csapatverseny.* 80+5 m.

1. Fehéry, Kiss, Géber 9 pont.
2. Bodor, Garas, Penninger 12 pont.

Második nap.

A szombati versenyek olytatásaként vasárnap is voltak athletikai és kerékpár-versenyek a csömöri-uti pályán. A program hosszúsága által tűnt ki, külföldi versenyzők hiányoztak és a versenyek lefolyása meg lehetőségen untató volt.

ÓVÁS!

Tudomásunkra jutott, hogy idegen gyárból származó oly pneumaticok vannak forgalomban, melyekre **védjegyhamisítás szándékával**

„Continental“

szó van bélyegezve.

Figyelmeztetjük t. vevőinket és a nagyközönséget, hogy a valódi

CONTINENTAL-PNEUMATIC

a gummiba préselt **sas** védjegyről ismerhető fel.

Egyszersmind kinyilatkoztatjuk, hogy feljelentéseket, melyek a védjegybitorlás felderítésére és megbüntetésére vezetnek, szívesen és busásan jutalmazunk.

Magyar ruggyantaárugyár részvénytársaság
Budapest.

Vivók körében

sensatiót kelt a gummiból készült, szabadalmazott

„Damascinus“-

kardmarkolat,

mely rugalmasságánál fogva **nem nyomja a kezét, elhárítja a kard csúszását, megóvja a keztyüt a kopástól.**

A cs. és kir. hadügyminiszterium 1522/1896. sz. rendeletével tanítási célokra ajánlotta.

== Bármely kardra könnyen ráerősíthető. ==

Legtöbb államban szabadalmazva.

Viszontelárusítók kerestetnek.

Magyar ruggyantaárugyár részvénytársaság
BUDAPEST.